

Om den eventuelle Ordning af Kjødkontrollen her i Landet.

Foredrag ved det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Møde
den 17de Januar 1900.

Af C. O. Jensen.

Mine Herrer! Det vil være Dem alle bekendt, at der i Sommeren 1898 af Konsejlspræsidiets blev nedsat en Kommission til at overveje Spørgsmaalene om Ordningen af Kjødkontrollen her i Landet, og at denne Kommission nu har afgivet sin Betænkning og et dertil knyttet Lovforslag, der formentlig med det første vil blive forelagt Rigsdagen. Aarsagen til Kommissionens Nedsættelse var dels at søge i den i Landbrugskredse stedse stigende Misfornøjelse med de Hindringer, som Byerne gennem deres Kontrolbestemmelser lagde for Slagtekroppes og Slagteaffaldets Afsætning, dels i den Bevægelse, der rejste sig i Kjøbenhavn, foranlediget ved forskellige Misligheder ved Kontrollen med Hesteslagtingen. Som det vil erindres, gave disse Ting Anledning dels til en Forhandling i Folkethinget i Februar 1898, dels til en Henvendelse fra Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse til Ministeriet om Nedsættelsen af en Kommission til at overveje Mulighederne for Indførelsen af en Statskontrol her i Landet.

Da de herhen hørende Spørgsmaal jo have Almenbetydning og specielt have stor Interesse for vort Landbrug, har Præsidiets ønsket, at denne Sag skulde bringes

frem til Forhandling her i Selskabet; og jeg skal derfor have den Ære i Aften som Medlem af Kommissionen at give en Del Oplysninger, dels om Kjødkontrol i Almindelighed, dels om det foreliggende Forslag til Omordningen. Jeg havde haabet, at Kommissionsbetænkningen allerede inden dette Møde havde været forelagt Rigsdagen og saaledes nu havde været offentliggjort og bekendt; da dette imidlertid ikke er Tilfældet, og da jeg forudsætter, at kun et ringe Antal af de Tilstedeværende have haft Lejlighed til at gjøre sig bekendt med Betænkningen, forekommer det mig at være rigtigst ved denne Lejlighed ikke at gaa for meget i Detailler i Omtalen af Kommissionens Forslag, men at indskrænke mig til at fremdrage Hovedpunkterne i Forslaget og til at søge at belyse disse.

Kontrol med vore Slagtedyrs Kjød er en gammel Foranstaltning, ja den er saa ældgammel, at den kan føres tilbage til Oldtiden. Hos de gamle Ægyptere finde vi saaledes en Række ikke uvigtige Kontrolbestemmelser, der vistnok fra første Færd vare indførte af sanitære Grunde, men som efterhaanden — som saa meget andet — bleve omgivet af et religiøst-mystisk Præg. Fra Ægypterne bredte Anskuelse om Dyrenes Kjød og dettes Anvendelse til Menneskeføde sig til Jøderne, og de bleve hos disse til bestemte religiøse Forskrifter, der i uforandret Tilstand — kun i Tidernes Løb supplerede paa forskjellig Maade — have holdt sig til vore Dage. Fra Jødernes Skikke stamme ogsaa Muhamedanernes Bestemmelser om visse Kjødsorters Uanvendelighed. Og saa i Oldtidens Rom fandtes Kjødkontrol; der var ansat Folk, der skulde vaage over, at det falbudte Kjød var godt; Kjødet kunde konfiskeres, og der var fastsat Bøder for Falbydelse af daarligt Kjød; men ogsaa her fik de religiøse Anskuelse (Ofringer, Varsler o. s. v.) en ikke ringe Indflydelse paa hele Sagen. Størst Interesse har det for os, at der i Middelalderen efterhaanden udviklede sig en ret gennemført Kjødkontrol i Tyskland; de ældste Bestemmelser, vi kjende herfra, kunne føres tilbage til

1120. I Midten af det næste Aarhundrede (1248) finde vi den første Begyndelse til det saakaldte »Freibank«-system (d. e. Salg af det mindre gode Kjød fra særlige Lokaler), idet det i Basel blev paabudt, at det bedste Kjød skulde forhandles paa den bedst beliggende Del af Torvet; faa Aar efter (1276) blev der i Augsborg oprettet offentlige Slagtehus og indført Slagtetvang. Og efterhaanden udviklede der sig i de fleste tyske Byer et mere eller mindre udviklet Kontrolsystem. Aarsagen hertil var vistnok for en Del at søge i Frygten for, at de pestagtige Sygdomme, der gjentagne Gange hjemsøgte Europas Kvægbestand paa en skrækkelig Maade, skulde kunne overføres til Mennesket (i Venedig blev der saaledes i Aaret 1599 paa Grund af Kvægpest fastsat Dødsstraf for enhver Forhandling af Oxekjød); mest var det dog den almindelig udbredte Anskuelse, at Menneskets Kjonssygdomme, og særlig da Syfilis, der paa denne Tid — takket være de uafsladlige Krige og det fuldstændige Ukjendskab til disse Sygdommes Smitteforhold — hærgede efter en meget stor Maalestok og optraadte i særlig ondartede Former, stammede fra syge Dyr. Det er uvist, hvorledes denne Anskuelse oprindelig er kommen frem; fra første Færd staar den maaske i Forbindelse med Moses' Paabud til Jødefolket om ikke at spise Kjødet af »urene« Dyr. De Sygdomme, som man i saa Henseende særlig frygtede, vare Blæreormene (Tinterne og Ekinokokkerne) og — i det mindste senere — ogsaa Tuberkulosen, der allerede i Slutningen af det attende Aarhundrede havde en meget betydelig Udbredelse i Nordtyskland. Modbydeligheden mod det af de nævnte Sygdomme, og særlig da af Tuberkulosen, angrebne Kjød steg efterhaanden flere Steder til ligefrem Skræk, saaledes at man ikke alene fuldstændigt kasserede de angrebne Dyr, men gravede dem ned med Hud og Haar, saa snart de fejlede det mindste, ja, at Slagteren endog øjeblikkelig smed Øxen bort uden senere at ville benytte den mere. Det ved denne Anskuelse foraarsagede Tab var ikke ringe; det angives saaledes i Slutningen af det attende Aar-

hundrede for Preussens Vedkommende til 5—6000 Thaler, og alene i Rostock kasseredes 1 pCt. af de slagtede Dyr.

Da man lærte Smitteforholdene ved Menneskets Kjønsygdomme at kjende, og da man for c. 125 Aar siden endelig fik slaaet fast, at Tuberkulosen og Ekinokoksygdommen hos Kvæget intet havde med disse Sygdomme at gjøre, gik man til den modsatte Yderlighed; man saa nu ikke Spor af Grund til overhovedet at kassere noget af det af Tuberkulose angrebne Kjød; ja man søgte endog nogle Steder ved Lovbestemmelser at overvinde Befolkningens Fordomme derimod. Da Frygten først var overvundet, gik man endog saa vidt, at man mente, at overhovedet alt Kjød maatte kunne anvendes; medens man i Sydtyskland dog lod Bestemmelserne delvis staa ved Magt, bleve disse i Nordtyskland efterhaanden fuldstændig ophævede; Slagtetvangen ligeledes, og de offentlige Slagte-huse nedlagdes. I en Række af Aar fandtes i Nordtyskland saaledes ingen særlig Kontrol med Kjødsalget; da opskræmmedes hele Tyskland i Tredserne af de skrækkelige Trikinepidemier, der ogsaa rundt om i Europa vakte Opmærksomhed og Skræk og bl. a. her hjemme gav Anledning til Oprettelsen af private Trikin-Kontorer, hvor Folk kunde faa Flæsk undersøgt for Trikiner. Som Exempler paa disse Epidemiers Omfang skal jeg blot nævne Epidemierne i Hedersleben (1865) med 337 Sygdomstilfælde og 101 Dødsfald, i Linden (1874) med 400 Tilfælde og 40 Dødsfald og endelig i Niederswehren (1877), hvor Halvdelen af Indbyggerne angrebes. Hermed var Interessen for Kjødkontrollen atter vakt, og i Løbet af kort Tid indførtes og ordnedes en saadan næsten overalt i Tyskland. Siden den Tid er Tyskland gaet foran i Kjødkontrollens Udvikling, og i den nyeste Tid er der, som bekjendt, fremkommen et Lovforslag om Indførelsen af en ensartet Kontrol overalt i det tyske Rige, i Byerne saavel som paa Landet.

Det forekommer mig, at de her fremdragne Forhold have Interesse ogsaa for os, idet de vise, at Kjødkontrollen er en Institution, der i Tyskland har

været Aarhundreder om at udvikles og fæstnes, og tillige, at flere af de i Tyskland gjældende Bestemmelser, saaledes Freibanksystemet, kunne føres Aarhundreder tilbage i Tiden.

Vende vi os til Danmark og betragte Forholdene i de foregaaende Aarhundreder, overraskes vi ved en næsten fuldstændig Mangel paa Bestemmelser vedrørende Kjødkontrollen. Se vi bort fra enkelte rent forbigaaende Bestemmelser i Anledning af optrædende pestagtige Sygdomme og Bestemmelsen i Slagterlavets Artikler af 1683: »Befinder nogen befængt eller selvdødt Kvæg at falbyde, have et halv hundrede Rigsdaler til Børnehuset forbrudt« — angaa de forskellige Paabud næsten kun Kjødsalget og specielt Forholdet mellem Landboerne og Bybeboerne samt Byernes Slagtere. Grundene til denne Mangel paa Kontrolbestemmelser ere imidlertid lette at paavise. Dels synes Tuberkulose ikke at være forekommet blandt Kvæget her hjemme i det attende Aarhundrede, eller dog kun meget sjældent, dels havde Befolkningen en meget stor Afsky for Berøring af selvdøde og syge Dyr; jeg skal saaledes erindre om, at Regjeringen atter og atter udstedte Paabud om, at Bønderne ikke maatte lade deres døde Dyr henligge ubegravede; jeg skal specielt minde om et kgl. Reskript af 1685, der bestemmer, at ingen Mand bliver »uærlig«, fordi han afhuder døde Dyr, og et lignende af 1705, der fastsætter som Straf for den, der udtaler haanende Ord om de Folk, der afhude og nedgrave deres døde Dyr: 1. Gang en Bøde paa 4 Rigsdaler, 2. Gang 8 Rigsdaler og 3. Gang 1 Aars Fængselsarbejde eller (for Kvinder) Tugthusarbejde; i 1749 udstedtes et strængt Paabud til Landbeboerne, om at de selv eller ved deres Folk skulde afhude de døde Dyr og nedgrave dem, og for Overtrædelser af dette Paabud fastsattes ligeledes de ovenfor nævnte Straffe. Det er under disse Forhold forstaaeligt, at der ikke var videre Brug for indgaaende Bestemmelser om Kontrol med Slagtedyrene og deres Kjødvarer.

Den første Kontrolbestemmelse af større Betydning

stammer fra 1808 og angaar Oprettelsen af og Kontrol med Hesteflagterier; medens de gamle Nordboere, som bekjendt, med Forkjærlighed spiste Hestekjød, blev dette strængt forbudt ved Kristendommens Indførelse, og endnu i det attende Aarhundrede, da Kvægpesten gjentagne Gange havde raset og bortrevet en meget stor Del af Kvæget og saaledes foraarsaget høj Grad af Kjødangel, blev der intet Hestekjød spist. Den nævnte Resolution tilsigtede da ogsaa dels at skaffe Befolkningen Hestekjød til en meget billig Pris, dels at gjøre Folk trygge overfor Hestekjød ved at paabyde en stræng veterinær Kontrol med enhver Hest, der slagtedes til Menneskeføde. Lidt efter lidt kom der i forskjellige Byer nogle Vedtægter om Kjødhandel til, men for øvrigt vedblev den nævnte Kontrol med Hesteflagtningen at være den eneste gjældende her i Landet. Da der efterhaanden udviklede sig den Trafik, at der anvendtes en Mængde Kjød af syge og selvdøde Heste, der ikke havde passeret den anordnede Kontrol, foreslog det veterinære Sundhedsraad i 1865 en Skærpelse af Bestemmelserne og henledte samtidig Ministeriets Opmærksomhed paa, at det maatte anses for nødvendigt, at der ogsaa etableredes Kontrol med de andre Slagtedyrs Sundhed. Først 4 Aar senere kom Ministeriets Svar, idet det efter Samraad med det kgl. Sundhedskollegium ophævede Tilsynet med Hesteflagterierne; dette Tilsyn var etableret for at betage Folk Frygten for at spise Hestekjød, nu var dette Maal naaet, og man fandt derfor ikke længere Anledning til at føre Tilsyn med de slagtede Hestes Sundhedstilstand!! I en Række af Aar fattedes vi næsten enhver Kontrol med Kjødvarerne, og talrige Misbrug fandt Sted, ikke mindst her i Kjøbenhavn, idet det fuldstændig var overladt Slagterne selv at bestemme, om de vilde anvende Kjødet af de syge eller døde Dyr til Menneskeføde eller paa anden Maade. Først i Begyndelsen af Firserne indførte Kjøbenhavn en ordnet Kjødkontrol, der ved Udvidelsen af Slagtehuset i 1888 i det væsentlige fik sin nuværende Skikkelse; dette betegner vel et meget stort Fremskridt, men paa

Grund af Kommunalbestyrelsens Modstand i de paafølgende Aar og indtil nu, har det ikke været muligt at faa Kontrollen ordnet paa en blot nogenlunde betryggende Maade, hvorom bl. a. de velkendte Hestekjøds-Skandaler fra 1897 ere Vidner. I den sidste halve Snes Aar er der indført en mere eller mindre velordnet Kjødkontrol i det overvejende Antal af vore Kjøbstæder, og en halv Snes Byer have oprettet offentlige Slagtehuse og indført Slagtevang.

Det vil af denne Fremstilling ses, at Kjødkontrol i moderne Forstand er en ganske ny Institution her hjemme, knapt en Snes Aar gammel; og det bliver derigjennem forstaaeligt, at den endnu støder paa Modstand fra forskjellige Sider, og at man her hjemme endnu ikke har den rigtige Forstaaelse af Kjødkontrollens Betydning og Nødvendighed. Og der turde alene af denne Grund næppe være Mulighed for i Øjeblikket at faa indført en Kjødkontrol i det Omfang, som man nu tilsigter i Tyskland, og som allerede i længere Tid har været gjældende i enkelte af de sydtyske Stater.

Der er i de senere Aar udført et overordentlig stort Arbejde for at skaffe Kjødkontrollen den nødvendige videnskabelige Basis; særlig have tyske Veterinærer i saa Henseende indlagt sig Fortjeneste, og fremfor alle maa Prof. Ostertag i Berlin nævnes; for en meget væsentlig Del skyldes det ham, at man nu til Dags ikke gaar saa strængt til Værks ved Bedømmelsen af de tuberkuløse Slagtedyrr som før blot 10–12 Aar siden. Vi have nu faaet saa gode Oplysninger om de Farer, der kunne true den menneskelige Sundhed gennem Nydelsen af Kjød af syge Dyr, og paa den anden Side have vi faaet Beviset for, at det egentlig kun er nogle faa Former af Tuberkulosen, der rummer nogen egentlig Fare, saaledes at det nu til Dags ikke støder paa nogen Vanskelighed at ordne en Kontrol med Slagtningen og Kjødsalget i en By paa betryggende Maade uden at foraarsage Kjød-

producenterne større Tab og Ulemper end virkelig nødvendigt. Naar det gjælder om at ordne et helt Lands Kjødkontrol, bliver Opgaven allerede ikke saa lidt vanskeligere, idet der maa tages Hensyn til mange lokale Forhold, der specielt kunne faa Betydning for den indenbys Forhandling af Kjødvarerne, og fordi ogsaa Betingelserne for den interkommunale Handel kunne være vanskelige at fastsætte. Endnu vanskeligere er Spørgsmaalet om Ordningen af Kjødkontrollen i et Land som Danmark, der aarlig exporterer saa enorme Mængder Kjødvarer til Udlandet, idet de Hensyn, der maa være afgjørende ved Ordningen af Exportkontrollen, ikke altid ere de samme, der maa være bestemmende for Ordningen af den indenlandske Kontrol, og der alligevel er og maa være en meget intim Forbindelse mellem Kontrollen med Exportvarerne og Kontrollen af Kjødet til indenlandsk Forbrug.

Lad os først vende os til Kontrollen med vore Exportvarer. Hensigten med denne Kontrol er at sikre os en god Afsætning i Udlandet af vore Varer, og Kontrollen maa derfor i det væsentlige ordnes efter de Forordninger, der i Udlandet opstilles, selv om disse ikke udelukkende skulde være dikterede af rent sanitære Hensyn. Allerede tidligt har man haft Øjet aabent for Betydningen af en saadan Kontrol, idet der i 1892 udstedtes en Lov om Behandling, Saltning og Mærkning af Kjød, bestemt til Export. Som bekjendt har vor Kjødexport i de sidste 15 Aar udviklet sig i en ganske overordentlig Grad paa Grund af Englændernes Forbud mod Indførsel af Kvæg, og Tysklands Indførselsbestemmelser, som have lagt vor Import saa store Hindringer i Vejen som muligt. For at sikre vort Marked i Udlandet have vi fastsat forskellige Bestemmelser som Betingelse for Udførsel af Kjød. Disse Bestemmelser ere hjemlede ved Lov af 22. Marts 1897, og det er ved denne bestemt, at Landbrugsministeriet er bemyndiget til at ansætte veterinært Tilsyn ved Export-

slagterier af større Omfang og til at træffe saadanne Foranstaltninger, der kunne hindre Udførselen af fordærvet eller sundhedsfarligt Kjød til Udlandet. En Bekjendtgjørelse fra Ministeriet af 30. April s. A. fastsætter de nærmere Bestemmelser; og de vigtigste af disse ere da, at alt ferskt og let saltet Kjød af Hornkvæg skal være synet og godkjendt af en Dyrlæge, der skal forsyne det med et særligt Mærke — en fastklæbet rød Papirseddel; endvidere skal Forsendelsen være ledsaget af Dyrlægens Attest og af en Erklæring fra Afsenderen. Ved en for nylig udstedt Bekjendtgjørelse (af 5. Oktober 1899) ere Bestemmelserne udvidede til ogsaa at gjælde ferskt og let saltet Kjød af Faar og ferskt Kjød af Svin.

Manglerne ved denne Ordning ere ikke faa; jeg skal nævne nogle af de vigtigste. For det første er det en meget uheldig Bestemmelse, at Kjødet kan godkjendes af enhver Dyrlæge, uanset om han er kyndig i Kjødkontrol eller ikke, og at Dyrlægerne ere privat engagerede af Afsenderne; det kan under disse Omstændigheder og under Henblik paa den store Konkurrence mellem Dyrlægerne og det til sine Tider vistnok ikke ubetydelige Pres fra Afsendernes Side, og den fuldstændige Mangel paa virksom Overkontrol, ikke undre os, at der fra Udlandets Side af og til er kommen Klage over, at det fremsendte Kjød ikke altid har været af en saadan Beskaffenhed, som det burde. Af andre Mangler ved vore nuværende Forhold skal jeg nævne, at Mærkesystemet er meget uheldigt, og at det synes, at man mangler Straffebestemmelser overfor Afsendere, der overtræder Lovens Bestemmelser, saavel som overfor den Dyrlæge, der bevislig paa grov Maade maatte overtræde de givne Paalæg.

Sin Ret til at ansætte veterinært Tilsyn ved større Slagterier har Ministeriet hidtil kun i ringe Omfang fundet Anledning til at benytte.

Vor Udførsel af fersk Svinekjød har hidtil kun været ringe og har nærmest haft Karakteren af Forsøg; og ved Exporten af vore Slagteriers »Bacon« har Ministeriet, trods Anmodning fra et enkelt Slagteri, ikke fundet An-

ledning til at etablere Kontrol. En gennemført Kontrol med Exportvarerne finder kun Sted paa ganske enkelte Svineslagterier og ved Slagteriets egen Foranstaltning. Nogle Svineslagterier have for at faa Ret til at indføre deres Affaldsprodukter til Kjøbenhavn underkastet sig en af Kjøbenhavns Sundhedskommission ordnet Kontrol, og andre have indført en Dyrlægekontrol med en mindre Del af deres Slagtedy, ligeledes for at faa Ret til at forhandle deres Produkter i en eller anden Kommune. I det hele og store er Kontrollen saaledes paa de forskellige Steder ordnet paa forskjellig Maade, og en gennemført Kontrol med vore Exportvarer finder ikke Sted.

Det maatte blive en af Kommissionens Hovedopgaver at søge en hensigtsmæssig Ordning af disse Forhold, og der turde vistnok være kun én Mening om Nødvendigheden af at etablere en saa omfattende og paa-lidelig Kontrol som mulig med vor Kvægexportslagtning. Kommissionen har da ogsaa fremlagt et bestemt Forslag i saa Henseende, gaaende ud paa at koncentrere Slagtningen paa velindrettede Slagterier af en saadan Størrelse, at de kunne bære en Del af de med Dyrlægekontrollen nødvendig forbundne Udgifter. Kommissionen har ment at maatte overlade Spørgsmaalet om, hvor store Slagterierne skulle være for at opnaa Exportret, til Regeringens eller Rigsdagens Afgjørelse og har ikke stillet noget bestemt Forslag, men har i et Bilag fremlagt en Del Oplysninger om Exportkvægslagtningen her i Landet, af hvilke det fremgaar, at den største Del foregaar paa ganske enkelte større, private Slagterier, paa Statens Slagteri i Esbjerg, ved offentlige kommunale Slagte-huse og ved nogle Andelssvineslagterier; men at der til-lige gives en Del mindre Slagtere, der afsende dels et mindre Antal Dyr aarlig, dels kun ganske enkelte i Aarets Løb.

Man har anset det for meget ønskeligt at bibeholde og videre udvikle Exportslagtningen ved de kommunale Slagte-huse, og har derfor foreslaaet, at disse faa de samme Rettigheder som de private Slagterier, ved hvilke

Staten ansætter veterinært Tilsyn, dog kun paa Betingelse af, at de underkaste sig det samme Overtilsyn og de samme Bestemmelser som disse.

Til at føre Tilsynet ved Statens og de godkjendte private Slagterier foreslaaes ansat Dyrlæger, der ansættes og lønnes af Staten. Væsentlig af Hensyn til, at vor Kjødeksport jo ikke endnu kan siges at være i en fast og sikker Form, har man ikke ment at kunne foreslaa fast Ansættelse for Dyrlægerne, men ere nøjedes med at indstille en Lønning, der varierer efter Arbejdets Omfang fra 2,000 til 3,500 Kr. — en Lønning, der efter min Anskuelse absolut ikke kan ansættes lavere, hvis man vil sikre sig dygtige og samvittighedsfulde Dyrlæger. Skulde det anses for rigtigt at bibeholde Exportretten ved Slagterier af et noget mindre Omfang, har man ment, at Lønningen i dette Tilfælde vilde kunne ansættes som Betaling pr. Stk.

Kommissionen har ligeledes været enig om, at man maatte fordrø, at der kun tillades exporteret Varer, der ubetinget kunne siges at være sunde, med andre Ord Varer, der i det væsentlige svarer til, hvad der nu paa de kommunale Slagtehusse stemples med 1. Kl. Stempel; og ligeledes at Kontrollen maa udføres efter en af Landbrugsministeriet udstedt Instrux. Dyrlægen bør føre Bog over det kontrollerede Kjød og forsyne Exportvarerne med et plomberet Mærke, der bl. a. angiver Slagteriets Navn og Dyrets Nr., saaledes at Kjødkroppen strax vil kunne identificeres. Endelig bør der ansættes et Overtilsyn ved hele Kontrollen, en meget vigtig Foranstaltning, som jeg senere skal vende tilbage til.

Mere tvivlsomt stillede det sig ved Spørgsmaalet, om man skulde indføre en lignende Statskontrol ved Svineslagterierne, der jo i det væsentlige udfører Kjødet i en let saltet Tilstand og næsten udelukkende forsende det til England, der ikke endnu har indført en ordnet Kjødkontrol, og hvorfra der jo ikke foreligger nogen Klage over vore Varers Beskaffenhed. Spørgsmaalet om Indførelsen

af Kjødkontrol har jo imidlertid været fremme i England, og en i den Anledning nedsat Kommission har berejst Fastlandet og har afgivet en udførlig Betænkning; der foreslaaes Indførelse af Kjødkontrol, og man synes specielt at ville stille sig særlig stræng overfor Tuberkulosen hos Svinet, idet man foreslaaer fuldstændig Kassation ved enhver Form af denne Sygdom, en Fordring, der jo er langt strængere end den, der andre Steder stilles. Da der ikke forelaa et tilstrækkeligt Grundlag til Bedømmelse af Tuberkulosens Hyppighed hos vore Slagterisvin, lod Kommissionen foretage en Undersøgelse paa 9 Andelssvineslagterier, og ved Direktørernes og forskellige Dyrlægers Imødekommenhed blev Undersøgelsen foretaget i det væsentlige efter de Principer, som en Statskontrol formentlig maa følge. Der blev ialt undersøgt 24,273 Svin, af hvilke 3.74 pCt. viste sig angrebne af Tuberkulose, i det væsentlige dog kun af godartede Former; der fremkom Oplysninger, der bekræftede, hvad der for øvrigt allerede var kjendt, nemlig at Tuberkulosen i de senere Aar er gaaet meget tilbage i Hyppighed blandt Svinene, og at mange Besætninger ere fuldstændig frie derfor; jeg skal saaledes nævne, at paa et Slagteri var Gjennemsnitsprocenten for Tuberkulose 2.38, men at det hændte, at der en Dag blandt 300 slagtede Svin kun fandtes 1 tuberkuløst; paa et andet Slagteri, hvor Tuberkuloseprocenten var 4.10 fandtes en enkelt Dag mellem 181 Svin kun 3 angrebne. Den Slags Exempler, der vise, at det ofte er enkelte større Besætninger eller bestemte Distrikter, der bringe Tuberkuloseprocenten i Vejret for et Slagteri, omtaltes i flere af de modtagne Beretninger. Tuberkulosen hos Svinet er en Sygdom, som det sikkert ikke vil være vanskeligt at faa Bugt med, specielt nu da den tvungne Pasteurisering af den skummede Mælk er indført, saa vi tør sikkert haabe, at den i de kommende Aar yderligere vil aftage betydeligt i Hyppighed.

Efter de foreliggende Oplysninger maa det antages, at henimod 1 pCt. af de undersøgte Svin have været an-

grebne af Tuberkuloseformer, der medføre, at Kjødet ikke kan kaldes virkelig sunde Varer. Til Trods for, at en Del af disse Svin allerede nu ikke blive exporterede, maa det antages, at der af og til er udført Svinekroppe i saltet Tilstand herfra, som vistnok burde være holdte tilbage, og der turde derfor være Anledning til selv at ordne Kontrollen med Svineslagterierne paa en betryggende Maade, inden Englænderne tvinge os dertil, selv om en saadan Kontrol ikke lige i Øjeblikket maatte bringe os paaviselige Fordele. En saadan Kontrol vilde desuden sikkert blive et ikke uvæsentlig Led i Bestræbelserne for at udrydde Svinets Tuberkulose, idet den i høj Grad vilde bidrage til at rette Opmærksomheden paa denne Sygdoms Forekomst og Betydning hos Svinet og i ikke mindre Grad vilde virke som en Opfordring til at bekæmpe den.

Kommissionen har derfor ment at kunne foreslaa, at der ogsaa paa Svineslagterierne etableres en Dyrlægekontrol, og at denne i det Hele ordnes paa samme Maade som paa Kvægslagterierne.

Man har yderligere ment, at Slagtning til Export af andre Dyr ligeledes maatte underkastes ganske de samme Betingelser.

Vende vi os til Spørgsmaalet om, hvad en saadan Kontrol vil koste, ja da er Svaret selvfølgelig ikke let at give. Kommissionen har dog opstillet en Beregning for at have et passende Grundlag. Vor Udførsel af slagtet Kvæg er anslaaet til c. 60,000 Stkr. og af Svin til 1,000,000 Stkr. For Kvægets Vedkommende er der hidtil gennemsnitlig paa vore offentlige kommunale Slagtehusene bleven kasseret 1.3 pCt., og man har antaget, at dette omtrent vil kunne svare til, hvad der vil blive kasseret ved den foreslaaede Ordning af Exportkontrollen; ved Københavns offentlige Slagtehus blive knapt 6 pCt. af Oxerne forsynede med 2. Kl. Stempel, og formentlig vil dette Tal ogsaa kunne passe for vort Exportkvægs Vedkommende, der gennemsnitligt næppe er af ringere Kvalitet end det, der slagtes i København. Og Kommissionen har derfor

ved Beregningen antaget, at c. 6 pCt. vilde blive holdte tilbage fra Export til indenlandsk Forbrug. Oxekroppen er beregnet til 400 Pd. og Kjødprisen til 30 Øre, medens Værdiforringelsen ved Udelukkelse fra Exporten er beregnet til 5 Øre pr. Pd. Vi faa da ved Kvægexportslagtingen følgende Tab:

Kassation	Kr. 96,000
Udelukkelse fra Export	— 72,000
	<hr/>
	Kr. 168,000

Men en meget stor Del af dette Tab er jo ikke nyt, idet det allerede ved den nuværende Ordning er til Stede, ja, som bekjendt, allerede var det, da vi i det væsentlige udførte levende Kvæg til Tyskland; saaledes anslog Overdyrlæge Kühnau i 1894 Tabet ved Kassation af dansk Kvæg i Hamborg til 150,000 Mark.

Ved Fastsættelsen af det formodede Tab ved Svineslagterierne er man gaaet ud fra de Oplysninger, som fremkom ved den ovenfor omtalte, af Kommissionen i en Maaned etablerede Prøvekontrol; efter denne antages Kassationsprocenten at ville blive 0.4—0.45, medens 0.5 pCt. ville blive udelukkede fra Export og henviste til Salg i Indlandet, forsynede med 2. Kl. Stempel. Ved Beregningen er en Svinekrop ansat til 130 Pd., Kjødprisen til 35 Øre, og Værdiforringelsen ved Udelukkelse fra Export til 5 Øre pr. Pd. Tabet vil derefter andrage:

Kassation	Kr. 205,000
Udelukkelse fra Export	— 32,000
	<hr/>
	Kr. 237,000

En Del af dette Tab bæres allerede nu, men det lader sig næppe gjøre, tilnærmelsesvis at beregne det nuværende Tab, da der ikke haves Oplysninger om det indenlandske Salg fra Slagterierne af 2. Kl. Varer.

Ved denne Beregning, der altsaa ansætter det samlede Tab ved Kvæg- og Svineslagterierne til c. 400,000 Kr., er

der med Villie ikke taget Hensyn til, at der af det kaserede Kjød og Flæsk paa forskjellig Maade vil kunne indvindes ikke saa ganske smaa Værdier.

Til de anførte Omkostninger kommer yderligere Lønningerne til Dyrslægerne, der af Kommissionen foreslaaes udredede med Halvdelen af Staten og med Halvdelen af Slagterierne; for Svineslagteriernes Vedkommende kan denne Udgift formentlig ansættes til c. 100,000 Kr., medens det ikke lader sig gjøre at opstille nogen Beregning for Kvægexportslagteriernes Vedkommende, hvis Antal og Størrelse jo ikke tilnærmelsesvis er givet; da der imidlertid turde være Anledning til at fremme Kvægslagtingen ved de offentlige kommunale Slagtehuse, hvis Dyrslæger ikke lønnes af Staten, og ligeledes den allerede ved flere Svineslagterier paabegyndte Kvægslagting, turde denne Udgift for Staten næppe blive særlig stor. Endelig kommer til disse Udgifter endnu Lønningerne m. m. til Overtilsynet og til Kontrollen ved Fabrikker for Tilvirkning af Kjødvarer til Udførsel; men heller ikke disse Beløb lade sig tilnærmelsesvis beregne.

Ligesom Kommissionen saaledes har ment, at det vilde være i høj Grad ønskeligt, at faa Kontrollen med vor Kjødudførsel ordnet paa en mere betryggende og ensartet Maade end hidtil, saaledes har den ogsaa anset det for nødvendigt at etablere en Kontrol med de Fabriksvirksomheder, der fremstille og forsende Pølser og lignende tilberedte Kjødvarer til Udlandet, hvis man ikke vil udsætte sig for, at denne stadigt voxende Udførsel skal standse eller dog hæmmes betydeligt; det kan i saa Henseende anføres, at der i det tyske Lovforslag findes en Bestemmelse, hvorefter det skal være de tyske Autoriteter tilladt at forbyde enhver Indførsel af Kjødvarer, der ikke lade sig kontrollere, altsaa ogsaa af Pølser. Oplysninger om, hvor stor vor Udførsel af Pølser er, foreligger saa vidt jeg véd ikke, men efter Tysklands Statistik er der herfra til Tyskland i 1897 og 1898 aarlig udført c. 300,000 Pd., altsaa en virkelig betydelig Mængde. Idet Kommissionen er gaaet

ud fra, at der er al Anledning til at søge at fremme denne Exportvirksomhed, og fra, at dette bedst vil kunne naaes ved at indføre en saa omfattende Kontrol, at Ulandet ikke med Rette vil kunne indvende noget mod denne, har man foreslaaet, at saadanne Virksomheder skulle have Landbrugsministeriets Tilladelse til at udføre deres Varer, og at der ved Fabrikkerne ansættes Dyr læger af Staten paa lignende Betingelser som ved Slagterierne. Man har endvidere ment at maatte hævde, at der til Fremstilling af disse Varer kun maa benyttes saadant Kjød, der ved Exportkontrollen vilde kunne faa Exportstempel, altsaa 1. Kl. Kjød. I sin Betænkning hævder Kommissionen endvidere Nødvendigheden af, at der ved Export-Pølsefabrikkerne indføres Trikinundersøgelse; men den har dog ment, at dette ikke skulde fastsættes ved Lov, men kunne paabydes af Ministeriet ved en instruktorsk Bestemmelse. Trikiner forekomme vistnok ikke særlig hyppigt her i Landet, idet den Maade, hvorpaa Svinene holdes, medfører, at Svinene ikke saa let faa Lejlighed til at inficere sig fra Rotter, men vi kunne dog ikke helt sige os fri for Trikiner; og da det vistnok fra Tyskland og flere andre Lande vil blive opstillet som en absolut Betingelse for Indførsel af Pølser, at en omhyggelig Trikinundersøgelse af alt det benyttede Svinekjød har fundet Sted, og da vi sikkert selv bør opstille den samme Fordring, naar Talen bliver om Indførsel af Pølser hertil, saa turde det være formaalstjenligst at paabyde en saadan Undersøgelse. Den vil ganske vist medføre et ikke ringe Arbejde, der i Følge hele sin Karakter bør lønnes godt, men Arbejdet vil dog næsten overalt være overkommeligt; paa enkelte, saa vidt jeg véd, dog kun paa ganske enkelte Svineslagterier anvendes til Pølsefabrikationen alle Smaastykker Kjød, der gaa fra ved Parteringen af Kroppene; en Trikinundersøgelse under disse Forhold maatte jo omfatte alle de slagtede Svin, og vilde maaske være uoverkommelig, men det paagjældende Smaakjød vil formentlig kunne finde Anvendelse paa anden Maade, saaledes at man næppe af Hensyn til den paa

enkelte Slagterier benyttede Fremgangsmaade, bør afholde sig fra at anordne en Trikinundersøgelse, hvis man for øvrigt maatte finde denne nødvendig af Hensyn til vore Exportinteresser.

Ogsaa saadanne Fabriksvirksomheder, hvor Kjødet underkastes en grundig Kogning, altsaa Tilvirkningssteder for Konserves og Kjødextrakt, bør underkastes Statens Kontrol, for saa vidt Varerne ønskes exporterede. Kommissionen har imidlertid indstillet, at det tillades til Fremstilling af disse Varer at benytte 2. Kl. Kjød, idet den grundige Kogning, som disse Kjødvarer nødvendigvis maa underkastes, inden de gaa ud i Handelen, sikkert dræber mulig tilstedeværende Smitstoffer. Men det maa dog bestemt forlanges, at der ogsaa til disse Varer kun benyttes 1. Kl. Kjød, hvis der i samme Fabrik ogsaa tilvirkes Pølser, idet det formentlig vil være absolut umuligt at føre en sikker Kontrol med, at der ikke under disse Omstændigheder finder Misbrug Sted, en Anvendelse af det daarligere Kjød til Pølsefabrikationen.

Naar Staten imidlertid indfører en Kontrol, som den her skitserede ved Exportslagterierne, maa den formentlig ogsaa være forpligtet til at skaffe Betingelser for, at det fra Exporten tilbageholdte, men dog anvendelige, Kjød kan forhandles her i Landet uden alt for stor Vanskelighed, ligesom alt taler for, at Slagterierne, naar de underordne sig en saadan gennemført Kontrol, maa kunne fordrø, at Afsætningsforholdene for Slagteriaffaldet bliver lettere end hidtil. Ogsaa disse Spørgsmaal har Kommissionen taget under Overvejelse, og jeg skal senere komme tilbage til dem, naar jeg nærmere har omtalt Kontrollen med Kjødet til indenlandsk Forbrug og Kommissionens Stilling til denne.

Hensigten med den indenlandske Kontrol er først og fremmest den, at beskytte Mennesket mod Overføring af Sygdomme gennem Kjødet fra Dyr; og som bekjendt er der en hel Række Husdyrsyg-

domme, der i saa Henseende komme i Betragtning. I første Linie staar Tuberkulosen, der paa Grund af sin store Hyppighed hos Slagtedyrene er den Sygdom, som ved Ordningen af Kjødkontrollen spiller den største Rolle. Den Fare, som Nydelsen af tuberkuløse Dyr's Kjød frembyder, har man tidligere været tilbøjelig til at overvurdere, men de nøjagtige Undersøgelser, der i de senere Aar ere foretagne, have godtgjort, at Kjødet i langt det overvejende Antal Tilfælde ikke indeholder Tuberkelbaciller og altsaa vil kunne nydes uden Fare, og i Overensstemmelse hermed har man — særlig da i Tyskland — bedømt dette Kjød mildere end tidligere, ligesom man ogsaa har søgt gennem en tvungen og strengt kontrolleret Gjennemkogning at gjøre det meste af det paa Grund af denne Sygdom kasserede Kjød anvendeligt til Menneskeføde.

Næst efter Tuberkulosen staar Tinterne, der jo hos Mennesket udvikler sig til Bændelorm. Jeg véd ikke, om der foreligger paalidelige Oplysninger om Hyppigheden af Bændelorm hos Mennesket her i Danmark; i Tyskland angribes aarlig, trods det, at den ene af disse Snylttere som Følge af Kjødkontrollen efterhaanden er bleven langt sjældnere (se senere), ikke mindre end 120,000 Mennesker! Den Fare, som Nydelsen af trikinholdigt Kjød rummer, har jeg tidligere berørt; og af de andre Sygdomme skal jeg blot nævne Miltbrand og Snive.

En særlig Omtale fortjener de saakaldte Kjødforgiftninger, en Fællesbetegnelse for lettere eller sværere Sygdomstilfælde, der hos Mennesket opstaar efter Nydelsen af Kjødvarer, der enten hidrører fra syge Dyr, eller Kjød, som efter Slagtingen er bleven befængt med Bakterier, der kunne fremkalde Sygdomme. Sygdommene hos Slagtedyrene kunne være af forskjellig Natur; det drejer sig hyppigt om ondartede Diarrhoer, der kunne medføre Nødslagting, og Kjød af saadanne Dyr bliver særlig farligt derigjennem, at det som Regel har et fuldstændig godt Udseende og ikke vækker Mistanke hos Kontrolløren; hyppigt drejer det sig ogsaa om Børbetændelser hos Koen

og om Betændelse i Navlen hos Spædkalve. De paa-gjældende Sygdomme hos Mennesket kan vise sig paa forskjellig Maade; i lette Tilfælde kan det indskrænke sig til Kvalme, Opkastning og Diarrhoe; i heftigere Tilfælde kan Sygdommen minde ikke lidet om Tyfus eller Kolerine, ja paa kort Tid ende med Døden. I atter andre Tilfælde angribes særlig Nervesystemet, og Sygdommen ytrer sig ved Kramper og Lamheder. Undertiden trækker Sygdommen i Langdrag, og i sjældne Tilfælde har Rekonvalescentperioden endog udstrakt sig til halve Aar. Det der imidlertid særlig gjør disse Kjødforgiftninger saa uhyggelige, er det, at de meget ofte optræde hos mange Personer, hos et stort Antal af dem, der have spist af det paa-gjældende Kjød; ret ofte har en saadan Masseforgiftning dannet den sørgelige Slutning paa Fester, jeg skal saaledes som Exempel nævne Forgiftningen i Kloten (1878), hvor 591 Deltagere i en Sangerfest bleve meget syge, og hvor Sygdommen forplantede sig ved Smitte til endnu 55 Personer; af de syge døde 6, et forholdsvis ringe Antal i Sammenligning med, hvad der har været Tilfældet ved mange andre Kjødforgiftninger. Særlig i Tyskland er der iagttaget mange saadanne. En Sammenstilling af de i den mig tilgængelige Litteratur meddelte Tilfælde har givet følgende Tal for Aarene 1876—98: 81 Forgiftninger med ialt c. 5,600 Sygdomstilfælde og 85 Dødsfald.

Som man vil se, er det en højst uhyggelig Fare, der saaledes kan være forbunden med Nydelsen af Kjød af Dyr med visse Sygdomme og af fordærvet Kjød; og man kan ikke skyde Sagen fra sig med den Antagelse, at al Faren kan udelukkes ved en grundig Kogning eller Stegning af saadant Kjød, tværtimod! I et stort Antal af de ovenomtalte Tilfælde har Kogning ikke formaaet at uskadeliggjøre de giftige Stoffer, men Sygdomstilfældene ere netop opstaaede efter Nydelsen af Suppe. Og da de Sygdomme hos Dyrene, der have vist sig at rumme den største Fare i denne Henseende, netop ere saadanne, der ikke medføre paaviselige Forandringer i selve Kjødet, er

det en uafviselig Pligt for Autoriteterne at ordne Kontrollen paa en saadan Maade, at Kontrolløren bliver sat i Stand til at konstatere de paagjældende Sygdommes Tilstedeværelse hos det slagtede Dyr.

Mærkelig nok have vi her hjemme ikke hørt meget til Kjødforgiftninger. Ukjendte ere de dog ikke. I 1882 forefaldt saaledes en Del Tilfælde paa en Gaard ved Kolding, opstaaede ved Nydelsen af Grisesylte. 1891 forefaldt en Del Forgiftningstilfælde i Jylland, forarsagede ved Hestekjød; Sagen gav Anledning til et kriminellet Søgmaal, der endte med en Højesteretsdom. Samme Aar blev i Præstø-Egnen 5 Mennesker syge efter at have spist noget henkogt amerikansk Kjød; 3 af dem døde. Aaret forud blev omtrent Halvdelen af Deltagerne (c. 60) i et Høstgilde paa en Gaard i Slagelse-Egnen mere eller mindre alvorlig angrebne; Sygdomstilfældene lode sig med Sikkerhed føre tilbage til Kjødet med tilhørende Suppe fra en Ko, der var nødslaget paa Grund af Kælvningsfeber. I 1895 iagttoges ved Hillerød 13 Sygdomstilfælde efter Nydelsen af Kjød af en syg Ko; samme Aar noteres 12 lignende Tilfælde (deraf 3 meget alvorlige) i Præstø-Egnen, opstaaede ved Nydelsen af Kjødet af en syg Kalv. Foruden disse Tilfælde, der findes omtalte i Aarsberetninger og medicinske Tidsskrifter, kjender jeg flere andre, bl. a. ogsaa her fra Kjøbenhavn. Og jeg nærer ingen Tvivl om, at Kjødforgiftninger ret hyppigt forekomme her i Landet hos enkelte eller et ringe Antal Personer, men uden at deres virkelige Oprindelse opklares; Sygdomstilfældene have jo intet særligt ejendommeligt ved sig, og de ville sikkert som Regel slet og ret blive betegnede som »gastriske Tilfælde«, naar Lægen ikke specielt netop tænker paa Muligheden af en Kjødforgiftning.

Ved Siden af denne overordentlig vigtige Opgave: at beskytte Mennesket mod Overføring af Sygdomme ved Kjødet, stiller Kjødkontrollen sig andre ret vigtige Opgaver, og først og fremmest da den, at bidrage til at udrydde Husdyrsygdomme, særlig de parasitære. I

saa Henseende ere de fra Tyskland foreliggende Oplysninger om Svinetinternes Forekomst meget oplysende; denne Parasit (og med den den tilsvarende Bændelorm og den farlige Tintesygdhed hos Mennesket) er i de sidste 10—15 Aar gradvis bleven sjældnere og sjældnere, saaledes at den sandsynligvis om faa Aar vil være saa godt som udryddet i de Dele af Tyskland, hvor Kjødkontrol er almindelig gennemført^{*)}.

Jeg skal anføre nogle af de foreliggende statistiske Oplysninger:

Sachsen:

1894 fandtes	0.157	pCt. af Svinene tintede			
1895 —	0.048	— - —	—	—	—
1896 —	0.017	— - —	—	—	—

Berlin:

1883—90 fandtes	0.577	pCt. af Svinene tintede			
1892—93 —	0.319	— - —	—	—	—
1894—95 —	0.179	— - —	—	—	—
1895—96 —	0.099	— - —	—	—	—
1896—97 —	0.074	— - —	—	—	—

Ogsaa for Trikinernes Vedkommende foreligger der lignende Oplysninger om en Aftagen i Hyppighed hos Svinet:

Preussen:

1878—1885 fandtes Trikiner hos	0.061—0.048	pCt. af de undersøgte Svin			
1886—1892 —	— — 0.033—0.043	— — —	—	—	—
1896 —	— — 0.021	— — —	—	—	—

og det er sandsynligt, at dette for en Del skyldes den Omstændighed, at alt Affaldet af de trikinøse Svin ved Kontrollen bliver destrueret paa en saadan Maade, at der ikke der igjennem aabnes Muligheder for en videre Ud-

*) Svinetinten er ogsaa her hjemme efterhaanden bleven sjælden, men dette skyldes her vistnok udelukkende den Maade, paa hvilken vore Svinehold nu ere ordnede, da der jo nu kun er meget ringe Lejlighed for Svin til at komme i Berøring med Menneskeexkrementer.

bredning af Trikinerne blandt Rotter, fra hvilket Dyr Svinet som Regel faar Parasiten.

Ogsaa andre Parasiter ere paa nogle Steder faktisk blevne sjældnere, efter at Kontrollen er bleven indført og har medført Uskadeliggjørelse af de fundne Parasiter, saaledes ogsaa den for Mennesket farlige Ekinokok og de saakaldte Pentastomer; der er heller ingen Tvivl om, at Parasiter som Lungeormene og Løbe-Strongyliderne, der hos Faaret og Kvæget foraarsager alvorlige Sygdomme, delvis vil kunne bekæmpes ved Kjødkontrolforanstaltningerne.

Det maa dernæst berøres som et ikke uvigtigt Punkt, at Indførelsen af en velordnet Kontrol ogsaa medfører en Regulering i Kjødsalget, saaledes at der ikke for den mindre gode og mindre sunde Vare bliver forlangt den samme Pris, som for den virkelig gode. Og endelig maa det fremhæves, at Indførelsen af Kjødkontrollen paa mange Steder har ydet Landbruget en ikke uvæsentlig Nytte; medens nødslagtede Dyr tidligere meget ofte er bleven solgt for et yderst ringe Beløb, kan vedkommende Ejer nu henvende sig til Kontrollen for at faa Kjødkroppen stemplet som anvendelig Vare, hvis den virkelig er brugbar, og han vil da kunne udbringe den til et langt større Beløb; og Antallet af nødslagtede Dyr, der ved Kontrollen ville være at kassere, er næppe saa stort, som man i Almindelighed antager; i Aarene 1891—92 blev der saaledes i Baden, hvor der er indført almindelig Kjødkontrol overalt, undersøgt 12,200 nødslagtede Dyr, og af disse blev kun 1,588 kasserede. Selv om Forholdene vilde stille sig noget anderledes her i Landet, er der dog næppe Tvivl om, at den enkelte Mand ofte vilde have Fordel af at kunne henvende sig til Kontrollen med et nødslagtet Dyr, eller om, at dette nu sker de Steder, hvor vi have indført en saadan.

Som bekjendt have vi ikke her hjemme almindelig udbredt, tvungen Kontrol, saaledes som Tilfældet er med flere andre europæiske Lande; det er overladt den enkelte Kommune selv at bestemme, om den vil have Kontrol

med Fødemidlerne eller ikke. Retten til at indføre en saadan Kontrol er hjemlet ved Loven af 28. Marts 1868 om Sundhedsvedtægter. Vedkommende Kommunalbestyrelse vedtager selv Sundhedsvedtægtenes Bestemmelser, og for at denne derefter skal have Lovkraft udfordres kun Justitsministeriets Approbation. Langt de fleste Kjøbstæder og ganske enkelte Landkommuner have paa denne Maade etableret en Kontrol med det falbudte Kjød, men denne Kontrol er paa de forskjellige Steder ordnet paa en til Dels meget forskjellig Maade; medens den nogle Steder er virkelig god, lader den andre Steder meget tilbage at ønske. Yderligere have en Række Kjøbstæder indført Slagtetvang, saaledes at al Slagtning i Byen er henvist til det af Kommunen byggede eller godkjendte Fællesslagtehus; og det er en Selvfølge, at Kontrollen under disse Forhold kan ordnes paa en fuldtud betryggende Maade; mindre god bliver selvfølgelig Kontrollen, naar den skal udføres rundt omkring i de enkelte Slagterier; men denne Form af Kontrol er dog langt at foretrække for det simple Eftersyn i Butikker og paa Torvet af det falbudte Kjød, og ligeledes for den Kontrol, der i Byerne føres med det fra Landet indførte Kjød, selv om dette bliver undersøgt paa en Kontrolstation; for øvrigt er den Maade, paa hvilken sidstnævnte Kontrol udøves, ikke lidet forskjellig. Medens man saaledes i Kjøbenhavn kan fremstille en kvart Oxekrop uden at der spørges om Organerne eller forlanges Oplysninger om Dyrets Sundhedstilstand — en Kontrolmaade, der ikke er meget værd — forlanges det i andre Kommuner, at samtlige Dele af Kroppen skulle være til Stede ved Undersøgelsen, og at de vigtigste Organer skulle følge med, hængende paa naturlig Maade fast til en Del af Kroppen. Med andre Ord: Kontrollen er ordnet paa en meget uensartet Maade, og den er mange Steder langt fra betryggende. Dette er imidlertid ikke den eneste Ulempe ved den nuværende Ordning af Kontrollen; en meget væsentlig Mangel er det, at vi fuldstændig fattes Bestemmelser om de Regler, hvorefter Kjødet bør bedømmes. Saa snart en

Sundhedsvedtægt er godkendt af Justitsministeriet, er den af Kommunen antagne Dyrslæge i Forbindelse med vedkommende Sundhedskommission saa godt som eneraadig; de kunne være meget strenge eller milde, som de ville, de have ingen at staa til Regnskab for i det enkelte Tilfælde. Under disse Omstændigheder kan det ikke undre os, at den sanitære Bedømmelse er forskjellig paa de forskjellige Slagtehus, fra hvilke der foreligger Oplysninger. Det er langt fra min Mening herved at rette nogen Kritik mod de paagjældende Dyrslæger, tværtimod, det maa paaskjønnes, at de, trods den fuldstændige Mangel paa Bestemmelser, dog i det væsentlige have fulgt samme Principer, saaledes at der ikke er bleven større Forskjel end der er. Og jeg tror, at der er Grund til at fremhæve, at Overdyrslæge Møller og Dyrslæge P. B. Rasmussen ved Københavns offentlige Slagtehus have indlagt sig en ikke ringe Fortjeneste paa dette Omraade, idet de paa forskjellig Maade have bidraget til at fastslaa nogenlunde faste Regler for Bedømmelsen. At de nuværende Forhold paa dette Punkt imidlertid bør ændres, derom kan der kun være én Mening; Konsumenterne kunne ikke være tjente med en meningsløs mild Kontrol, der maaske godkjenner, hvad der burde være kasseret, og paa den anden Side kunne Landmændene og Slagterne med Rette gjøre Indsigelse imod en unødvendig streng Kontrol, der uden virkelig Grund tilintetgjør Værdier for dem. Det bør med andre Ord ikke være vedkommende Dyrslæges egen Anskuelse og Skjøn, der ganske alene lægges til Grund for Bedømmelsen, om end meget maa overlades til hans Skjøn.

En tredie betydelig Ulempe ved vor nuværende Ordning er, at enhver Kommune kan lægge alvorlige Hindringer i Vejen for Indførsel af Kjødvarer fra andre Dele af Landet, altsaa besværliggjøre Kjødhandelen i Indlandet, og det er jo netop dette Forhold, der efterhaanden indenfor Landmændenes Kreds har vakt en saadan Uvillie, at Regjeringen fandt sig foranlediget til at nedsætte Kjødkontrol-Kommissionen. Set fra et rent hygiejnisk Stand-

punkt kan det ikke nægtes, at dette System er heldigt, fordi det altid er forbundet med meget store Vanskeligheder at føre en virkelig betryggende Kontrol med Kjødvarer, der tilføres udefra; men der kan paa den anden Side næppe være Tvivl om, at det er urigtigt i et saa lille Land som vort at besværliggjøre Omsætningen mere end højst nødvendigt; der bør derfor søges en Ændring paa dette Omraade, men denne lader sig sikkert ikke iværksætte paa anden Maade end derigjennem, at Staten overtager Ordningen af Kontrollen og fører Overtilsyn med den.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger har Kommissionen fundet det ønskeligt:

- 1) at der skaffes Kjødkontrollen en større Udbredelse her i Landet end hidtil,
- 2) at der skaffes større Ensartethed i Ordningen af Kontrollen og i den sanitære Bedømmelse af Kjødet, samt
- 3) at der skaffes Betingelser for en friere Omsætning med Kjødvarer i Indlandet.

Det laa nær at tænke paa Indførelse af Kontrolbestemmelser, gjældende for hele Landet, men Kommissionen fandt sig snart foranlediget til at lade dette Spørgsmaal ligge, idet der uden Tvivl vil stille sig uoverstigelige Vanskeligheder i Vejen for en virkelig paalidelig Kontrol med Slagtningen (selv om Slagtningen til Hjemmeforbrug fuldstændig fritages for Kontrol) rundt om paa Landet; Forholdene her i Landet lade sig ikke uden videre sammenligne med Forholdene i de Lande, hvor en saadan almindelig Kjødkontrol er indført. Bebyggelsen er her hjemme jo meget spredt, og særlig i de fattigere Egne af Jylland er Afstanden mellem de enkelte Smaagaarde eller Steder ofte meget stor. Da endvidere Slagtning paa Landet er fri Næring, maatte der ansættes et meget stort Antal Kjødsynsmænd, hvis Kjødeftersynet virkelig skulde kunne foregaa indenfor en rimelig Tidsfrist; i de fattigere Egne af Landet vilde det endvidere ikke være muligt at skaffe Dyr læger til at foretage selve Kassationen eller

Frigivelsen af det mistænkelige Kjød, som vedkommende Kjødssynsmand maatte have beslaglagt. Og der kunde ikke vel være Tale om at se bort fra Dyrlægens Afgjørelse og overlade Kassationsretten alene til de kun overfladisk uddannede Kjødssynsmænd. — Kommissionen har endvidere i sin Betænkning gjort opmærksom paa, at Trangen til Kjødkontrol sikkert ikke er saa stor paa Landet som i Byerne, hvor man er henvist til at købe Kjød i Butikker uden at kunne skaffe sig nogen som helst Oplysninger om det Dyr, hvorfra Kjødet hidrører; paa Landet, hvor næsten enhver paa Egnen kjender hinanden og til Dels ogsaa hinandens Dyr, er Forholdet et andet; enhver Nødslagtning spørges vidt omkring, saaledes at Folk som oftest vil kunne tage sig i Agt for at købe saadant Kjød; dertil kommer endvidere, at en meget stor Del af Landbefolkningens Kjød hidrører fra Hjemmeslagtning, og at der vistnok paa Landet er en noget større Tilbøjelighed til at gennemkøge eller gennemstege Kjød. Hvor ønskeligt end det vilde være ogsaa paa Landet at gennemføre Kontrol med Slagtningen og Kjødsalget, saa maa det derfor vistnok i Øjeblikket siges at være umuligt. Kommissionen har derimod foreslaaet, at ethvert Salg af selvdøde Dyr til Menneskeføde bør forbydes, og at nødslagtede Dyr paa Steder, hvor der ikke findes ordnet Kjødkontrol, kun maa sælges, naar der foreligger Dyr lægeattest for Kjødets Brugbarhed.

Naar man saaledes ikke har ment at kunne tilraade et Forsøg paa at etablere en almindelig Kjødkontrol, ligger dog den Tanke nær at paabyde en saadan i alle Kjøbstæder, Handelspladser og kjøbstadsmæssigt bebyggede Dele af Landkommuner. Her møder imidlertid den Vanskelighed, at der mange Steder ikke er eller vil kunne leve det tilstrækkelige Antal Dyr læger; og om Ansættelse af læge Kjødkontrollører under disse Forhold kan der næppe blive Tale. Skjøndt der har været nogen Uenighed indenfor Kommissionen om, hvorvidt man da burde gaa i sine Fordringer, er man enedes om at foreslaa, at

det gjøres Kjøbstæder og Handelspladser med mere end 2,000 Indvaanere til Pligt at indføre Kjødkontrol. I Norge, hvor en lignende Bestemmelse er gjældende, har man sat 4,000 som Minimum. For Danmark vil dette kun sige, at knapt en halv Snes Byer paatvinges en Kontrol, som de hidtil ikke have fundet sig foranlediget til at indføre frivilligt; men det betyder tillige, at Kommunerne ikke længere som hidtil naar som helst kunne ophæve den indførte Kontrol, og dette er under vor nuværende, lidt ustadige kommunale Forhold et Punkt af ikke ringe Betydning.

Da Kommissionen saaledes ikke har turdet foreslaa Indførelsen af en over hele Landet udbredt Kontrol, har den anset det rigtigst at lade Kontrollen med Slagtningen til Hjemmeforbruget vedblive at være en kommunal Institution, idet bl. a. Statens Overtagelse af Kontrollen let vilde føre til Forviklinger paa de ikke faa Steder, hvor der er opført offentlige Slagtehuse, der tilhøre og drives af Kommunen, ligesom en saadan Ordning formentlig ogsaa let vilde virke hindrende paa den fremtidige Bygning af kommunale Slagtehuse. Derimod har man anset det for nødvendigt, at Staten i det væsentlige fastsætter Hovedpunkterne angaaende Kontrollens Ordning og ligeledes for Dyrslægebedømmelsens Vedkommende, saaledes at Kontrollen i det væsentlige overalt foregaar efter de samme Regler — og hvad der bør fremhæves — ogsaa efter de samme Regler, som ville komme til at gjælde paa de af Staten kontrollerede Exportslagterier. Da imidlertid disse Bestemmelser ikke egne sig til at fastsættes ved Lov, men maa kunne ændres, naar der maatte være Anledning dertil, foreslaaer Kommissionen, at Landbrugsministeriet bemyndiges til at udstede en Instrux desangaaende, eventuelt efter Samraad med Justitsministeriet. Denne Instrux skulde da omfatte i det væsentlige Bestemmelser om følgende Punkter: Slagteriernes Forpligtelser overfor Kontrollens Udførelse, om Ordningen af Kontrollen med det til Byerne indførte og

privat slagtede Kjød, om Overskjøn, Kjødets Mærkning, Dyrlægernes Pligter og Bedømmelsen af Kjødet.

I Lovforslagets Paragraf, der handler om Instruxen, er der optaget en Særbestemmelse for Kjøbenhavn og Omegns Vedkommende, idet Instruxbestemmelsernes Anvendelse overfor de til disse Kommuner indførte Svinekroppe er gjort afhængig af vedkommende Kommunalbestyrelses Samtykke. De veterinære Medlemmer af Kommissionen have paa dette Punkt højet sig for de øvrige Medlemmers Anskuelser; jeg kan for mit Vedkommende tilføje: meget nødigt. Det er imidlertid gjort gjældende fra Kjøbenhavns Repræsentanter, at Instruxens Bestemmelser kunde medføre en saadan Ændring i Byens Forsyning med Flæsk, at en stor Mængde af de Handlendes Interesser vilde lide betydeligt; og det er fra Landbrugsrepræsentanter fremhævet, at et saadant Paabud vilde være meget generende for en Mængde af Landmændene i en stor Del af Sjælland.

I Forbindelse med Spørgsmaalet om Instruxen skal jeg berøre, at Kommissionen har ment, at man burde bibeholde den hidtil her i Landet indførte Ordning med Inddelingen af det undersøgte Kjød i to Klasser: Det ubetinget sunde (I. Kl.) og det Kjød, der kun bør anvendes efter grundig Kogning eller Stegning (II. Kl.). Theoretisk set var der maaske noget, der kunde tale for at forlade denne Inddeling; praktisk set tror jeg imidlertid, at den har store Fordele, og den er sikkert fra et økonomisk Standpunkt set den bedste; men den forudsætter nødvendigvis, at den enkelte Kommune maa have Ret til at træffe Bestemmelser om, hvorvidt det som 2. Kl. mærkede Kjød maa sælges uden videre, eller om det maa henvises til særlige Udsalg eller paa en anden Maade, som medfører, at Kjøberen altid faar at vide, hvad Slags Vare, det er, han har faaet.

Kommissionen har anset det for rigtigt at lade den enkelte Kommune have Ret til selv at bestemme, om den vil anerkjende en af en anden Kommune indrettet Kontrol eller ikke. Derimod har der hersket Enighed

om, at andre Regler maatte gjælde for den af Staten etablerede og ved et Overtilsyn kontrollerede Kontrol; og hele Kommissionen har indstillet, at det tillades overalt i Landets Kommuner frit at indføre og forhandle Kjød, der paa de af Staten kontrollerede Slagterier eller paa de dermed ligestillede kommunale Slagtehuse er godkjendt som og forsynet med Exportmærke. Et Flertal har indstillet, at ogsaa det fra disse Slagterier stammende 2. Kl. Kjød bør frit kunne indføres i Kommunerne, men at det dog er underkastet de der gjældende Regler for Salg af 2. Kl. Kjød (særlige Udsalgslokaler el. lign.); et Mindretal har derimod været bange for, at Byerne herved skulde blive overlæssede med mindre godt Kjød, og har næret Frygt for, at der, trods Statskontrollen, derved skulde kunne blive tilført Byerne Varer, der egentlig burde kasseres, og Mindretallet indstiller derfor, at 2. Kl. Kjød bør passere den stedlige Kontrol og godkjendes af denne inden Salget. Skjøndt jeg personlig ikke nærer videre Interesse for dette Spørgsmaal eller tillægger det videre Betydning, skal jeg dog som Medlem af Flertallet udtale, at den eventuelle Efterkontrol ikke vil kunne faa nogen nævneværdig Betydning, da en Undersøgelse af en Kjødkrop uden Organer er yderst lidt betryggende, og derfor ikke bør kunne omstøde en Dom, bygget paa Dyrets Undersøgelse før Slagtningen og efter denne, medens alle Organer er til Stede. Faren for en Overfyldning af Byerne med 2. Kl. Kjød tror jeg heller ikke bliver saa stor som befrygtet; en meget stor Del af Exportslagtningen har hidtil fundet Sted i de kommunale Slagtehuse, og dette vil jo vedblive; Byerne faa altsaa herved allerede nu en Del af den omtalte Mængde 2. Kl. Kjød. En anden Del af dette Kjød vil finde Anvendelse ved Konservesfabrikker, eventuelt ogsaa paa anden Maade (Saltning o. s. v.). Men for øvrigt ser jeg ingen Fare i, at der tilføres en stor By som Kjøbenhavn en Del 2. Kl. Kjød, tværtimod, naar dette blot sælges for hvad det er, altsaa til en billigere Pris end 1. Kl. Varer; og dette Forhold har Kom-

munen det jo selv i sin Magt at kunne ordne paa en Maade, der passer med de lokale Forhold.

Jeg har berørt, at Kommissionen foreslaaer Opretelsen af et Embede for en Inspektør eller hvad man vil kalde ham, der bør have kongelig Udnævnelse, og som foreslaaes tillagt en Begyndelsesgage af 4,000 Kr. stigende til 6,000 Kr. Kommissionens Medlemmer have været enige om i dette Punkt at se et af Lovforslagets vigtigste, og jeg finder ved denne Lejlighed Grund til at fremhæve, at det vil være meget vanskeligt at finde en Mand, der fuldtud egner sig til denne Post; han maa have nøje Kjendskab til den praktiske Kjødkontrollørgjerning og have deltaget i Arbejdet paa et Slagtehus, saaledes at han egner sig til at have Overtilsynet med hele Statens Kontrol med Slagterierne; han maa kunne paatage sig en Mængde administrative Sager og i et og alt være Ministeriets Raadgiver paa dette Omraade, og han maa endelig og ikke mindst være videnskabelig uddannet, særlig i patologisk Anatomi, saaledes at han for Dyr lægerne kan staa som en Autoritet, til hvem de trygt kunne henvende sig, og for hvis Afgjørelse de gjerne bøje sig. En saadan Mand er imidlertid vanskelig at finde, og han vil faa et meget stort Arbejde; der er derfor Grund til at haabe, at de bevilgende Myndigheder ville tilstede ham en passende Lønning, der paa ingen Maade tør være mindre end foreslaaet.

Endnu indeholder Lovforslaget Bestemmelser vedrørende Indførsel af Kjød og Kjødvarer fra Udlandet. Man har ment, at Indførsel af fersk og let saltet Kjød kun bør foregaa over Byer, hvor der findes Kjødkontrol, og bør i det væsentlige være underkastet de samme Regler som Kjød, der indføres til Byerne fra Landet. Indførsel af Kjød i mindre Stykker, bør, da saadant Kjød ikke kan undersøges, forbydes. Medens Konserves og Kjødextrakt som hidtil bør kunne indføres frit, bør Indførsel af Pølser kun tilstedes, naar de hidrøre fra Fabrikker, hvor der finder en betryggende Kon-

trol Sted, og kun for saa vidt som det benyttede Svinekjød har været undersøgt for Trikiner.

Og endelig findes i et Par Paragrafer Bestemmelser, der dels tilsigte at beskytte offentlige kommunale Slagtehus mod en ødelæggende Konkurrence fra private Slagteriers Side, dels sikrer bestaaende kommunale Slagtehus en delvis Erstatning for det Tab, som Indførelsen af Forslagets Bestemmelser eventuelt maatte medføre. Jeg skal ikke komme ind paa disse Punkter, men henvise til Kommissionens Betænkning desangaaende.

Sammen med Forslaget om Ordningen af Kjødkontrollen har Kommissionen indsendt til Ministeriet et Forslag om tvungen Forsikring af Slagtedyr, der slagtes i de af Staten kontrollerede Slagterier og i kommunale under Statens Overkontrol staaende Slagtehus. Kommissionen har anset en saadan — af Slagterierne bestyret, men af Staten garanteret — Forsikring for et vigtigt Led i Ordningen af Kontrollen med vor Exportslagting. Det vilde imidlertid tage altfor megen Tid, om jeg her skulde fremdrage og belyse blot Hovedpunkterne i Forslaget.

Til Slutning vil jeg udtale det Haab, at denne for Landet saa vigtige Sag, der har været Gjenstand for en omfattende Undersøgelse fra Kommissionens Side, nu ogsaa fra Autoriteternes Side maa blive behandlet med Velvillie og ikke blive betragtet fra et ensidigt Standpunkt.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Grosserer Heyman: Da jeg har haft Lejlighed til at gjøre mig bekendt med den af Kontrollkommissionen afgivne Betænkning med dertil hørende Lovforslag angaaende Kjødkontrollens Ordning og derved er bleven opmærksom paa, at der er forskellige Punkter deri, som, hvis de bleve til Lov, vilde frembringe et ret uheldigt Resultat, vil jeg gjerne her fremdrage disse Punkter og gjøre nogle Bemærkninger dertil. Jeg maa dog paa Forhaand sige, at jeg ikke har undergivet alle de forskellige Punkter, som Forslaget indeholder, en

indgaaende Undersøgelse, og det vil derfor heller ikke blive en indgaaende Kritik, jeg vil fremkomme med, men der er, som sagt, forskellige Grene af Exporten af Kjødvarer, som der ikke er taget Hensyn til, ligesom der ogsaa er Punkter i Forslaget, som, hvis de gik ind i en Lov, vilde virke paa en uretfærdig Maade. Nye private Virksomheder vilde blive aldeles umuliggjorte, ja selv Virksomheder, som have været i Gang i en længere Aarrække vilde blive umuliggjorte til Fordel for de Virksomheder, man ved dette Lovforslag vil beskytte, man kan sige monopolisere.

Paragraf 2, næstsidste Stykke, i Kjødkontrolkommissionens Forslag lyder saaledes:

»Ligesom Anerkjendelsen af Berettigelse til Export kun kan indrømmes de paagjældende private Slagterier og Fabriker, naar de hovedsagelig ere beregnede paa Export, saaledes bliver Anerkjendelsen at fratage dem, saafremt de gaa over i det væsentlige til Slagtning eller Fabrikation til indenlandsk Forbrug.«

Paragraf 12 lyder saaledes:

»Er der i en Kjøbstad ved denne Lovs Ikrafttræden indrettet et offentligt Slagtehus og indført Slagtetvang, kan den i § 2 ommeldte Anerkjendelse ikke gives til noget efter det nævnte Tidsdunkt oprettet privat Slagteri, der er beliggende paa den paagjældende Kjøbstads Grund eller i nogen til samme grænsende Kommune, medmindre Kommunalbestyrelsen i den Kjøbstad, i hvilken det offentlige Slagtehus er beliggende, dertil har givet sit Samtykke. Har det Slagteri, hvorom der er Tale, allerede forinden Lovens Ikrafttræden, været benyttet som Exportslagteri, kan Anerkjendelsen dog kun gives med den Begrænsning, at Retten til i Henhold til § 5 at indføre eller forhandle Kjød m. m. i Slagtehuskommunen er afhængig af, at der betales den dér fastsatte Kontrolafgift.«

Ifølge den først citerede Paragraf vil man rent ud berøve alt bestaaende Exportslagterier deres Existens, naar de, som Følge af, at de drives paa kjøbmandsmæssig Maade, afsætte deres Produkter paa det Marked, der i Øjeblikket afgiver de bedste Afsætningsforhold.

I Følge den citerede § 12 vil man intet mindre end

mir nix dir nix ganske nægte Oprettelsen af nye Slagterier og endog kun betingelsesvis mod en extra Afgift pr. Svin tillade bestaaende Slagterier at fortsætte deres Virksomhed.

Motivet til dette Lovforslag lyder i al sin Aabenhed saaledes:

»Det tør nu vistnok ikke bestrides, at Exporten er ulige bedre tjent med enkelte større end mange smaa Slagterier, idet Varen da vil kunne fremkomme langt mere ensartet paa det udenlandske Marked.«

Ja, det maa man indrømme, det er en radikal og effektiv Maade at faa en Virksomhed til at blive rentabel — blot at kommandere de konkurrerende Virksomheder til at holde inde med Skydningen. Enten behøver man blot at sige til dem: »I ere for smaa og derfor ikke existensberettigede«, eller: »I ere gaaede hen og have benyttet et Marked, der bragte mere ud af Jeres Praduktion, end vi andre have kunnet opnaa — saa maa I blive der og kunne ikke faa Lov til at benytte andre Markeder i Fremtiden.« Det vilde jo være en ret nem Maade at drive Virksomhed paa og særlig lukrativ for dem af os, der besidde de store Slagterier, men mig forekomme slige Midler ikke at svare til de Krav paa Frihed og Retfærdighed, som man stiller i vor Tid og i vort Land.

Om en Mand har en lille Virksomhed eller en stor — hans Ret til at føre den maa efter mit Skjøn være ganske ens, naar han vil underkaste sig de sanitære Fordringer, der stilles, og erlægge de krævede Gebyrer. Disse bør selvfølgelig fastsættes med et bestemt Beløb pr. Svin, og saa kan man jo — for at sikre sig — bestemme et vist Minimumsbeløb pr. Slagteri pr. Aar.

I § 2 foreslaaes en Bestemmelse om, at Tilberedning af Pølser etc. kun kan finde Sted i Slagterier og Fabrikker, der af Landbrugsministeren erkjendes at opfylde de af samme med Hensyn til Tilvirkningsstedernes Indretning, Varernes Behandling samt veterinært Tilsyn fastsatte Betingelser, og til Forstaaelse af, hvad der her menes med veterinært Tilsyn, oplyses bl. a. paa Side 12 i Betænkningen, at Svinekjød, der bruges til Pølser, altid bør undersøges for Trikiner. — Jeg

formoder, at man ikke har haft Øje for, hvilke Konsekvenser en saadan Bestemmelse vil føre med sig, og vil ikke undlade at henlede Opmærksomheden paa, at enten vil Pølsefabrikationen, naar samme staar i Forbindelse med Exportslagterivirksomhed og er baseret paa det fra samme hidrørende Afald og Pillekjød, blive en Umulighed, eller det vil være nødvendigt at lade alle de paa Slagteriet slagtede Svin trikinundersøge, hvilket sidste vil være — om ikke komplet umuligt, saa dog i den Grad vanskeligt og bekosteligt, at det maa betragtes som ganske uigjennemførligt. Jeg mener derfor, at man bør lade Spørgsmaalet om Trikinundersøgelse staa frit for enhver enkelt Virksomhed, saa meget mere som der til de Steder i Udlandet, hvor man fordrer, at Pølser skulle være trikinundersøgte, altid vil være at lade Trikinattest følge med Varerne, for at disse overhovedet kunne blive indførte til den paagjældende Plads. Udlandet skaffer saaledes derigjennem sig selv saa god Betryggelse i nævnte Henseende, at man ikke for den Sags Skyld behøver at hæmme Slagterierne her i Landet i deres Virksomhed.

I § 10 er der foreslaaet en Bestemmelse om, at de Regler, som fastsættes for Kontrol med indført Kjød i Kjøbenhavn og tilgrænsende Kommuner, ikke skulle finde Anvendelse paa de indførte slagtede Svin, med mindre vedkommende Kommunalbestyrelse dertil giver sit Samtykke. Hvis det Flæsk, der indføres til Kjøbenhavn, ikke skal være underkastet den Kontrol, der fordres, for at Flæsket kan exporteres til Udlandet, da vil man bl. a. med ét Slag fuldstændig forhindre Fabrikation og Export af Pølser, tilvirket af saadant Kjød, og derved tilintetgjøre en Virksomhed, der drives i meget betydeligt Omfang af et stort Antal Fabrikker i Kjøbenhavn og Omegn. Det samme gjælder de ikke ubetydelige Kvantiteter af mildt saltede Skinker og Flæsk, der fra Kjøbenhavn exporteres til de forskellige europæiske Lande. Saa fremt man altsaa vilde give Kjøbenhavn en saadan Særstilling, at Kjøbenhavns Kjødkontrolmærke for det til Byen leverede Flæsk skulde afgive tilstrækkelig Garanti for Flæskets Sundhed, saa maatte man ogsaa lade samme Mærke være gyldigt som Exportmærke, hvis ikke man vil tilintetgjøre de

før nævnte betydelige Virksomheder. En saadan Bestemmelse vilde dog selvfølgelig være ganske inkonsekvent, og desforuden kan jeg aldeles ikke indse, af hvilken Grund det skulde være nødvendigt at give Kjøbenhavn en saadan Særstilling. Det vil jo nemlig altid staa de paagjældende Landmænd frit: enten at sælge deres Svin til et af Landets Svineslagterier, eller — hvis de foretrække at sælge direkte til Kjøbenhavn — da at indsende dem her til Slagtning i de offentlige Slagtehuse. Jeg kan ikke faa Øje paa, hvilken uheldig Indflydelse en saadan Ordning vilde have paa Landbrugets Erhvervsforhold eller paa Byens Forsyning med Flæsk, saaledes som der i Forklaringen til denne Paragraf henvises til.

Dette er de væsentligste af de Anker, jeg ved det første Gjennemsyn af Betænkningen har fundet Anledning til at fremkomme med, og imod dem maa det jo næsten betragtes som Ubetydeligheder, at man i et Forslag til Lov, der gaar ud paa at befæste vore Varers Renommé i Udlandet, foreslaaer at tillade Udførslen af Konserves, naar disse ere tilvirkede af 2. Kl. Kjød. Mig forekommer det, at sligt kun kan have en modsat Virkning af det, der er tilsigtet, og at det vilde være langt bedre — netop fordi 2. Kl. Kjød kan finde Anvendelse som Konserves — om man vilde holde denne Industri ganske udenfor den paagjældende Lov. Man synes at have indset det rigtige deri ved i § 9 at foreslaa, at Konserves og Kjødextrakt fra Udlandet ikke skal være underkastet nogen Kontrol.

Det vilde jo være inkonsekvent ikke at give Landets egne Indbyggere Ret til den samme Betryggelse med Hensyn til Hygiejne som den, man byder Udlandet.

Der mangler en Bestemmelse om, at Fedt af 2. Kl. Flæsk kan bruges for Export; det maa absolut være egnet dertil i Kraft af Bestemmelsen om Konserves, idet det jo undergaar den samme Kogningsproces som disse.

§ 5 bestemmer, at Kroppe, Slagteraffald og tilberedte Kjødvarer, der ere godkendte til Export og behørigt mærkede, frit kan indføres og forhandles i alle Landets Kommuner, uanset de særlige Bestemmelser med Hensyn til indført

Kjød m. m., der maatte findes i vedkommende Kommunes Sundhedsvedtægter. Der mangler her en Meddelelse om, hvad der regnes for Slagteaffald; afskaarne Ben og Ryg kan kun med stor Vanskelighed og ikke paa nogen betryggende Maade stemples, ligesom det vil være uheldigt for disse Deles Kvalitet, at de gaa gjennem Hænder mere end nødvendigt; den lange Tid, det vil vare, inden en hel Slagtnings Affald kan blive stemplet, vil endvidere i mange Tilfælde bevirke, at disse Dele, der — især paa varme Sommerdage — skyndsomst maa sælges, ville gaa i Fordærv, inden de naa Konsumenterne. Dette gjælder specielt Slagterierne i mindre Byer, der ikke selv have Aftræk for alt det Affald, der produceres, hvorfor en Del vil være med Bane at forsende til andre Dele af Landet.

Dele, som f. Ex. Smaakjød og Blod, kunne aldeles ikke stemples, og i det Hele taget ser jeg ikke rettere, end at hele denne Sag bør ordnes saaledes, at samtlige Affalds-artikler kunne indføres i alle Landets Kommuner, naar de forsendes pakkede i plomberet Emballage, forsynet med dateret Attest fra den Dyrlæge, der har haft Kontrol med de paagjældende Slagterier.

I samme Paragraf er der en Bestemmelse om, at Kroppe og Slagteaffald, forsynet med 2. Kl. Stempel, kunne indføres i alle Kommuner uden Kontrol, men at de ere undergivne de Bestemmelser, som vedkommende Kommunes Sundhedsvedtægter maatte fastsætte for Forhandlingen af Kjød, der er stemplet som kun betingelsesvis anvendelige Varer. Sammenholdes denne Paragraf med Instruxerne til Dyrlægerne, § 33, sidste Stykke, der lyder saaledes: »Udelukket fra Export ere dog saadanne Kjødkroppe, der i Udlandet paa Grund af Fjernelse af angrebne Dele (f. Ex. Perleknuder) muligvis kunde vække Formodning om, at de hidrøre fra Dyr med mere udbredte sygelige Processer«, da vil man kunne forudse, at det vil blive et meget stort Kvantum Flæsk, der vil blive forsynet med 2. Klasses Mærke, idet Dyrlægen, hvad rimeligt er, for at undgaa Ubehageligheder af nogen Art, vil være særdeles stræng med Hensyn til Bedømmelsen; af dette 2. Klasses Kjød vil der blive en stor Del, der i Virkelig-

heden er lige saa sundt og godt som 1. Klasses Kjød, og en anden Del, der er sundhedsfarligt, uden at det er Konsumenterne muligt ved noget Mærke paa Kjødet at skjelne mellem disse Sorter. Dette forekommer mig i høj Grad uheldigt, saavel fra et økonomisk som fra et sanitært Standpunkt. Dels vil det have til Følge, at en Mængde Kjød, der i Virkeligheden var ganske sundt og var blevet mærket med 2. Klasses Stempel, udelukkende paa Grund af, at man tænkte sig, at man i Udlandet muligvis kunde have Formodning om, at det ikke var sundt, vilde blive solgt langt under Værdien, og dels vil det bidrage til, at Folk endnu mere, end det for Øjeblikket er Tilfældet, taber Respekten for 2. Klasses Stempel i Bevidstheden om, at en saa stor Del deraf i Virkeligheden ikke fejler det ringeste. Endelig mener jeg, at den samme Betragtning, som jeg før nævnte med Hensyn til Konserves, ogsaa i dette Tilfælde maa gjøre sig gjældende, nemlig, at der ikke er nogen Rimelighed i ikke fuldt ud at yde Landets egne Indbyggere samme Betyggelse med Hensyn til Hygiejne, som man vil yde Udlandet.

Jeg har konfereret med en meget kompetent Mand, nemlig Hr. Overdyrlæge Friis, om dette Punkt, og kan derefter foreslaa en Ordning, der gaar ud paa, at Grænserne for 2. Klasses Kjød først begynder der, hvor Kjød i Virkeligheden er uanvendelig til Menneskeføde, med mindre det koges, og at derefter alt Kjød af 2. Klasse enten sælges i fersk eller saltet Tilstand paa ganske bestemte Steder, hvor udelukkende 2. Klasses Kjød maa sælges, eller ogsaa koges paa selve Slagtestedet under den fungerende Dyrlæges Kontrol, eller endelig i plomberet Emballage med Dyrlægens Følgesedel sendes til dertil egnede Kogeanstalter. Jeg tror, at man derved vilde opnaa et — saavel fra et økonomisk som fra et sanitært Standpunkt set — betydelig gunstigere Resultat, end Bestemmelsen i Betænkningen til Lovforslaget vil bringe.

§ 7 indeholder en Bestemmelse om, at man i givet Tilfælde kan forlange Overskjon, naar Kjødet, af Dyrlægen, er kasseret eller forsynet med 2. Klasses Mærke, og det bestemmes, hvad naturligt er, at Overskjonnet betales af Rekvirenten, hvis det gaar ham imod. Det forekommer mig, at

der her mangler en Bestemmelse om, at hvis Overskjønnet giver Rekvirenten Ret, men det paagjældende Kjød har lidt Skade ved at være overgjemt, indtil den paagjældende Inspektør har foretaget Overskjønnet, der da bør gives Rekvirenten Erstatning for den uforskyldt lidte Skade.

Ved denne Lejlighed skal jeg endnu kun berøre det Forslag til Lov om Forsikring af Slagtedyr imod Tab ved Kasation eller 2. Klasses Mærke, der ogsaa er indeholdt i Betænkningen. Man har der foreslaaet at udelukke de private Svineslagterier fra den Fordel, der bestaar i en saadan Forsikring under Statsgaranti. Det er mig ikke ret forstaaeligt, hvorledes man har tænkt sig Muligheden af, at Staten saaledes skulde kunne gjøre Forskjel paa Behandlingen af sine Borgere, der jo i Forholdet til Staten maa have ganske samme Ret, hvad enten de drive Slagterivirksomhed i Form af Aktie-, Andels- eller privat Forretning, eller de som Landmænd foretrække at levere deres Produkter til Aktie-, Andels- eller private Slagterier.

At den ærede Konsejlspræsident ved sit Valg af Medlemmer til Kommissionen angaaende denne Sag ikke ogsaa har ladet sit Valg falde paa et Medlem af Handelsstanden, uagtet man dog skulde forudsætte, at et saadant Medlem maatte besidde Evne til ogsaa at yde sit Bidrag til Sagens Behandling, er det ret interessant at nævne paa dette Stadium, hvorpaa Sagen nu befinder sig, og jeg vil haabe, det maa have Indflydelse med Hensyn til den videre Behandling af denne Sag.

Direktør Dessau vilde gjøre opmærksom paa, at offentlige Slagtehusene i al Almindelighed fremmer en renlig Behandling af Kjødet, og Idealet vilde være, at der var offentlige Slagtehusene i enhver By, thi derved vilde Kravet paa at faa sundt Kjød blive opfyldt. Den ærede Foredragsholder vilde Taleren spørge, om han ved Beregningen af Tabene havde set hen til de Værdier, der kunne udvindes af, hvad der kasseres. Er der saaledes taget Hensyn til, at Kjød, der kasseres, kan anvendes i kogt Tilstand, saaledes som det er sket i Odense? thi hvis det ikke er gjort, ville Tabene kunne

reduceres betydeligt. Taleren havde i en Snes Aar været beskæftiget ved Svineslagteri og havde den Opfattelse, at de danske Svin ikke havde Trikiner, fordi de levede godt og i gode Stalde. Man blev derfor i Odense meget overrasket ved at finde Trikiner til Stede i større Mængde, hvilket gjorde, at Taleren instituerede en Kontrol for at styrke Forretningen og byde Forbrugerne en vis Garanti for, at de fik Varer, som ikke vare befængte med Trikiner. Det store Procenttal, som den ærede Foredragsholder nævnedes, skyldes Søer og gildede Orner, som gaa frit omkring. Den af Taleren oprettede Kontrol har vakt Tilfredshed og gjælder ikke blot Pølser, men alt Flæsk, som kommer derfra, og for at være sikker paa at faa undersøgt Flæsk, tager han alt sit Flæsk fra dette Slagteri.

Dernæst vilde Taleren gjerne spørge den ærede Foredragsholder, om man havde taget Hensyn til Kontrollen med Blod. Skal Blod af 2. Klasses Dyr betragtes som Blod af 2. Klasse? Taleren havde ikke været saa heldig som den ærede foregaaende Taler at kunne gjøre sig bekendt med Betænkningens Indhold, og han ønskede derfor at faa oplyst, om der i det i Betænkningen fremsatte Forslag er taget Hensyn til Transporten og Behandlingen af Kjødet i og udenfor Slagtehuset. Det er ikke allevegne, at Kjødet bliver særlig propert behandlet, og naar man vil vaage over de sanitære Forhold, var det heldigt ogsaa at tage Hensyn til dette Punkt. I Tyskland er det vistnok bestemt, at Kjødet skal transporteres i lukkede Vogne, men herhjemme er der, saa vidt Taleren véd, ikke nogen Regel derfor. Man har for Bagerier givet Bestemmelser, som endog ere ret nærgaaende, og der kunde derfor ogsaa være Anledning til at tænke paa Kjødet. Ogsaa vilde Taleren henlede Opmærksomheden paa, at man i Stedet for at gaa til at kassere alt det Kjød, som om det end ikke kan komme i 2. Klasse, dog derfor ikke er fuldstændig kassabelt. Der vil ved Salget af det i kogt Tilstand, som alt omtalt, kunne indvindes ikke saa ganske ringe Beløb, som nu gaa tabt, samtidig med, at man skaffer Fattigfolk et billigt Næringsmiddel. Et Forhold, der ogsaa trænger til at tages under Overvejelse, er, at Destruktionen kommer til

at foregaa under saa betryggende Former, at man ikke kommer til at opleve saadanne Skandaler som dem, der ere foregaaede andensteds. Man maa være sikker paa, at det kasserede Kjød ikke slipper ud og bliver anvendt.

Endelig vilde Taleren gjøre opmærksom paa, at hvad det gjælder om her i Kjøbenhavn er at gjøre Kjødet populært. Det er udmærket, at der gjøres alt for at Befolkningen kan faa sundt og godt Kjød, men der burde gjøres noget for, at det kunde komme ud til Arbejderbefolkningen i større Udstrækning, end det sker nu. Der er, som man véd, rettet stærke Angreb mod Handelen paa Kvægtorvet — hvad der for Resten altid gjøres — og der gjøres særlig gjældende, at ved Ringdannelser derude skrues Priserne op. Dette er uheldigt. Naar man ikke kan komme til Udlandet med Kvæget, vilde det dog være et Gode, om man herhjemme havde et Marked, hvor man kunde blive af med Kjødet, og da der, som bekjendt, Tid efter anden stilles større og større Fordringer til Livet, vilde der sikkert ogsaa kunde blive større Afsætning af Kjød herhjemme, naar man ikke stødte paa de Hindringer, der existere i Øjeblikket.

Proprietær Larsen (Gaardbogaard) vilde paa Landmændenes Vegne i det nordlige Jylland udtale fuld Tilslutning til, at de af den ærede Foredragsholder omtalte Kontrolbestemmelser kunde blive gennemførte. Det nordlige Jylland sender meget, ja næsten alt sit Kjød til Norge, men man har i flere Aar set, under hvilke uheldige Forhold, Kontrollen med Exporten er bleven gennemført, og kunde der ske en Ændring deri, vilde det være til stort Gavn.

Folkethingsmand Bjerre havde med Interesse hørt Lektor Jensens Foredrag, og han troede, det vilde være Landmændene en Glæde, hvis de Hovedtanker, som den ærede Foredragsholder anførte, at Kommissionen havde antydet i sit Forslag, kunde blive gennemførte. Det er muligt, som Hr. Grosserer Heyman bemærkede, at der er noget deri, der maa rettes, men det, som det kommer an paa, er for det første at producere den bedste og sundeste Vare, og dernæst at der føres

Kontrol, og det vil jo i høj Grad være behageligt, naar man kan tilbyde den bedste Kontrol med Hensyn til den hele Produktion af de Varer, som udføres til England, Tyskland o. s. v. En Ting vilde Taleren gjøre opmærksom paa, og det var, om det ikke vilde være heldigt at faa 2. Klasse delt i 2 Afdelinger. Sagen er nemlig den, at naar et Dyr bliver gammelt eller er magert, kan det jo godt være fuldstændig sundt, men Produkterne deraf kunne ikke være 1. Klasses Varer, og derfor skulde 1. Klasses Varer kun være saadanne, som skyldtes unge, fede Dyr, som vare fuldstændig sunde, medens 1. Afdeling af 2. Klasse skulde indbefatte de Varer, som vare producerede af gamle eller magre, men for øvrigt fuldkommen sunde Dyr; til 2. Afdeling af denne Klasse skulde man saa henregne, hvad der nu faar 2. Klasses Stempel.

Lektor Jensen: Der er i de foretagne Beregninger, som nævnt i Foredraget, ikke taget Hensyn til de Værdier, der kunde indvindes af de kasserede Dele. Hvad Spørgsmaalet om Trikiner angaar, da angive de fremsatte Tal sikkert ikke nogen Maalestok for Trikinernes Hyppighed hos os. Hvad Blod og Fedt angaar, da har man slet ikke i Forslaget forsøgt at opstille Regler med Hensyn til Kontrollen lige over for disse Stoffer. En Kontrol ved Anvendelsen af Blod vilde vist blive uhyre vanskelig. Man kunde maaske nok opstille Regler med Hensyn til, hvilke Dyrs Blod der maa opsamles og benyttes, men Opsamlingsmaaden vil komme til at spille en stor Rolle og foraarsage mange Vanskeligheder. Hvad Spørgsmaalet om Behandlingen af Dyrene under selve Slagtningen angaar, da findes der i selve Lovforslaget et Punkt, der til en vis Grad berører det, idet der i § 2 staar, at Exportretten kan kun gives til saadanne Slagterier, som saa vel med Hensyn til Indretning som til Drift erkjendes at fyldestgjøre de Fordringer, som i Sundhedens Interesse maa stilles til et velindrettet Slagteri. Deri ligger en Bemyndigelse til, at der kan optages de dertil sigtende Bestemmelser i en eventuel Instrux eller i eventuelle Vedtægter. Regler for Transporten af Kjød maa høre hjemme i de kom-

munale Vedtægter, thi en Opstilling af almindelige Regler for hele Landet kan næppe ske. Hermed troede Taleren at have givet Hr. Direktør Dessau de Oplysninger, denne ønskede.

Hr. Grosserrr Heyman berørte først §§ 2 og 12, i Følge hvilke han mente, det vilde være umuligt for noget allerede bestaaende Slagteri at fortsætte Virksomheden. Saavidt Taleren vidste, er der ikke noget Sted, hvor der er Svineslagterier, der have Ret til frit at indføre deres Varer i Byerne. Indførselen var vistnok overalt afhængig af Kommunalbestyrelsens Tilladelse, og Forholdet blev altsaa i Virkeligheden ved at være det samme som hidtil. (Modsigelse af Hr. Heyman.) . . . Det er derimod muligt, at der i § 2, næstsidste Stykke, bør foretages en lille Redaktionsændring, saaledes at denne ikke kan forstaaes paa den Maade, som Hr. Heyman har gjort det. Forøvrigt er dette et Punkt, som Taleren ikke ved sit Foredrag havde bragt under Diskussion. Taleren kom dernæst til Spørgsmaalet i § 10, som angaar den Særstilling, der er indrømmet Kjøbenhavn. Man er her inde paa et meget vanskeligt Punkt, og Taleren skulde, hvad dette angik, nærmest henvise til Betænkningen. Naar Kommissionen her er gaaet til i Lovforslaget at indføre en Særbestemmelse for Kjøbenhavns Vedkommende, er det, fordi man mente, at det vilde gribe alt for stærkt ind i det sjællandske Landbrug saavel som i de kjøbenhavnske Handelsforhold, hvis man uden videre forlangte for Kjøbenhavns og de tilgrænsende Kommuners Vedkommende de samme Bestemmelser gjennemførte som for det øvrige Land. Det afhænger af den vedkommende Kommunalbestyrelse, om den vil følge de givne Regler eller ikke. Taleren saa helst, at Kontrolbestemmelserne vare ens for det hele Land. Efter de Oplysninger, han havde fra Stockholm, synes det, at man der har maattet gjøre den samme Indskrænkning for Svinenes Vedkommende, thi ogsaa for denne Bys Vedkommende har man i mange Miles Omkreds baseret Landbruget paa at sende Dele af de slagtede Svin ind til Byen.

Et Par Gange ere Bestemmelserne i Forslaget til en Instrux blevne berørte. Der er i Betænkningen gjort opmærksom paa, at dette Forslag ikke kun maa betragtes som et løst

Udkast; der er deri kun antydnet Omfanget af de Bestemmelser, som Landbrugsministeren skal være berettiget til at træffe i Henhold til Loven; ligesom der ogsaa er gjort opmærksom paa, at der først maa plejes Forhandlinger i forskjellig Retning, inden der kan træffes en endelig Bestemmelse, eftersom Kommissionen ikke har ment at være kompetent til at affatte Bestemmelser paa alle Punkter.

Helt at stryge 2. Klasse i den nuværende Skikkelse og sige, at hvad der ikke kommer i 1. Klasse maa nærmest betragtes som sundhedsfarligt og skal sælges i kogt Tilstand eller fra særlige Udsalgssteder, vil blive en meget kostbar Foranstaltning. Maaske kan man komme dertil en Gang i Tiden, men for Øjeblikket er en saadan Foranstaltning vistnok uigjennemførlig.

Grosserer Heyman vilde, hvad § 10 angaar, henvise til det Forslag, han før fremsatte, og som gaar ud paa, at Grænserne for 2. Klasses Kjød først skulde sættes der, hvor Kjødet i Virkeligheden er uanvendeligt som Menneskeføde, med mindre det koges i dertil egnede Anstalter. Det kan koges og finde Afsætning i selve Byen, eller sendes til Kogeanstalter rundt om i Landet, eller ogsaa kan man sælge det paa bestemte Steder, for at Publikum kan vide, at det, som der faaes, er 2. Klasses Kjød.

Professor, Dr. med. Bang: Folkethingsmand Bjerre ytrede, at 1. Klasses Stempel ikke blot burde betegne, at der i sanitær Henseende ikke var noget at udsætte paa Varen, men ogsaa, at den som Handelsvare virkelig var af 1. Klasse, af unge, fede Dyr, medens Kjød af unge, magre eller gamle Dyr ikke burde have 1. Klasses Stempel. Der maa imidlertid her gjøres opmærksom paa, at Stemplet kun angiver den sanitære Værdi, om Varen er ubetinget sund, betingelsesvis sund eller ikke sund og har ikke nogen som helst Betydning med Hensyn til Varens Kvalitet som Handelsvare. Saaledes er Hensigten med Lovforslaget, saaledes har det altid været og er det sikkert ogsaa i alle andre Lande. Hvis man vil indføre et nyt System, hvorved man sammenblander Handelsværdi

og Sundhedsspørgsmaal, vil det være meget misligt og er i hvert Fald noget nyt.

Folkethingsmand Bjerre: Afgjørelsen af Sundhedsspørgsmaalet kan være tilstrækkeligt for os herhjemme, men naar vi tænker paa at exportere til Norge og vinde Fremgang der, som der er Tale om, gaar det ikke an, at vi sende magre, gamle eller simple Varer dertil, selv om de have 1. Klasses Stempel. Taleren vilde gjerne have, at de Varer, der exporteres, virkelig skulde være 1. Klasses Varer, og derfor var det han udtalte Ønske om at faa 2. Klasse delt i 2 Afdelinger, saaledes at 1. Afdeling omfatter de Varer, der vel ere fuldstændig sunde, men ellers magre og tarvelige. Herhjemme spiller dette Forhold som sagt ikke nogen stor Rolle, men skulle vi frem med vore Varer i Udlandet, maa vi kun afsende ikke alene sunde, men ogsaa gode Varer, og kunde Kontrollen bidrage dertil, vilde det være heldigt.

Professor, Dr. med. Bang hørte nu, at det var Folkethingsmand Bjerres Tanke, at en saadan Ordning, som af ham omtalt, kun skulde gjælde for Exporten, men i de Bestemmelser, der nu gjælde for Exporten, staar vistnok ogsaa, at der maa ikke afsendes Dyr, der ere syge eller saa tarvelige, at de ikke kunne betragtes som gode Varer. Det maa imidlertid slaaes fast, at hvad der her er Tale om, er kun Sundhedsspørgsmaalet.

Præsidenten (Kammerherre Sehested) kunde vistnok nu betragte Diskussionen for afsluttet. Forinden Taleren sluttede Mødet, vilde han bringe den ærede Foredragsholder Forsamlingens Tak for det interessante og instruktive Foredrag, ligesom han ogsaa vilde rette en Tak til de Herrer, der havde deltaget i Diskussionen og derved bidraget til at kaste Lys over denne meget vigtige Sag, som vistnok snart vil blive aktuel.